

The 5. International Conference on Open Repositories

Madrid, Španělsko

6. – 9. července 2010

Zpráva ze zahraniční cesty

Ing. Lukáš Budínský, Knihovna Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně

Začátkem července se v Madridu konala již pátá konference zaměřená na problematiku open access a institucionálních repositářů. Hostitelské funkce se tentokrát ujala **FECYT (Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología** - Španělská nadace pro vědu a techniku). Přednášky i další doprovodné akce probíhaly v El Palacio de Congresos (kongresovém paláci) v centru obchodní čtvrti Madridu.

Program konference byl jako tradičně rozdělen do dvou hlavních bloků.

- **general sessions**
 - o hlavní část věnovaná přednáškám na téma Open Access a využití repositářů
- **user group meetings**
 - o zaměřeno na představení novinek jednotlivých publikačních platform

Nedílnou součástí konference je prezentace posterů, které přehlednou formou představují zajímavá témata, která se bohužel nevešla do hlavního programu. Jejich informační hodnota je však vysoká, protože rozšiřují pohled na danou problematiku a přinášejí zajímavá řešení úzce související s tématy konference.

General Sessions

Přednášky věnované obecným tématům tvoří hlavní část konference, která začala v úterý v 10:00 a probíhala až do středy 18:00. Konference byla rozdělena do sedmi paralelně probíhajících bloků zaměřených na různé aspekty publikování vědeckých materiálů. Touto sekcí se podrobně zabývá ve své zprávě¹ kolegyně Mgr. Lenka Němečková z ČVUT.

Z proběhlých prezentací vyznívala jednoznačná potřeba propagace institucionálních repositářů a publikování v open access režimu. Jednotlivé instituce přistupují k problematice různými způsoby.

Velká část probíhajících projektů je zaměřena na vybudování komplexní infrastruktury pro vědecké pracovníky (velmi podobné současným sociálním sítím), kde autoři mohou sdílet výsledky své práce a využívat bohaté nabídky nadstavbových služeb. Za všechny lze jmenovat projekty: MyExperiment² nebo BibApp³, které umožňují autorům nejen přehledně prezentovat publikační činnost, ale i spolupracovat s dalšími vědeckými pracovníky v rámci univerzity. Repositář je v tomto případě nedílnou součástí celého prostředí a autoři se sami snaží o zviditelnění svých výsledků.

Druhou cestou pro vybudování institucionálního repositáře je cesta „shora“, kdy jsou na nejvyšší úrovni v instituci vytvořena závazná pravidla a povinnost auto-archivace publikační činnosti pro účely hodnocení VaV.

¹ <http://www.akvs.cz/pdf/zprava-or2010-nemeckova.pdf>

² <http://www.myexperiment.org/>

³ <http://bibapp.org/>

User Group Meetings

Pro účely Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně (UTB) a české skupiny uživatelů DSpace byla velmi přínosnou zejména druhá část konference, která navázala na obecné přednášky. Jednalo se o setkání uživatelů nejrozšířenějších publikačních systémů. Zastoupeny byly 3 systémy – Eprints, DSpace a Fedora.

Jako vedoucí projektu implementace DSpace na UTB pro potřeby VŠKP jsem se zúčastnil všech přednášek věnovaných tomuto systému. Vývoj DSpace i Fedory nyní zastřešuje nezisková organizace Duraspace⁴, která je zároveň garantem dlouhodobé strategie rozvoje a udržitelnosti obou systémů.

Po úvodní přednášce, kde byly nastíněny strategické plány pro další rozvoj obou systémů, pokračoval program blokem přednášek věnovaných využití nových vlastností verze 1.6 v praxi. Zejména rozšířený statistický modul DSpace založený na Apache Solr, který prezentoval Ben Bosman ze společnosti @MIRE v přednášce „**DSpace 1.6 usage statistics: What it can do for you?**“⁵, vzbudil velký zájem. Pro účely institucionálního repozitáře je možnost efektivně a přehledně prezentovat využití zdrojů zcela klíčová.

V návaznosti na první část konference, kde byla zřetelná potřeba sjednocení autorit napříč jednotlivými systémy, předvedl Allen Lam z Hongkongské univerzity v přednášce „**Authority framework in 1.6 and CILEA's customization for the Hong Kong University**“ možnosti nového „authority control framework“. Ten umožňuje efektivní správu autorit nezávisle na DSpace a integraci s celouniverzitním systémem pro spolupráci vědců a publikační činnost – ResearcherPage.

Bohužel paralelně k těmto přednáškám proběhl blok věnovaný DSpace ve spojení s Open Access a VŠKP problematikou. Zejména přednášky „**Public Policy Research in Policy Archive: Use of DSpace when metadata meets open access**“⁶ a „**A service oriented national e-thesis information system and repository**“⁷ musely být velmi zajímavé.

Nestandardně, nicméně velmi příjemně, byl veden blok věnovaný DSpace manažerům a správčům obsahu repozitářů - **Dspace Repository Manager session**. 6 správčů různých implementací DSpace se střídalo po 1 slajdu a prezentovalo různé aspekty správy systému. Důraz byl kladen zejména na činnosti, kterými jsou většinou delegováni knihovníci. Přednášející se s úspěchem snažili odlehčit problematiku a hlavně přesvědčit, že správa DSpace nejsou žádná „kouzla“. Na závěr této sekce byl předveden tutoriál, jak lze jednoduše z prostředí DSpace hromadně editovat metadata celých kolekcí: „**Batch Metadata Editing: a tutorial workshop**“⁸

V bloku věnovaném lokálním úpravám byla patrná slabá stránka současného DSpace – provoz systému ve vícejazyčném prostředí. Zatímco samotné prostředí již obsahuje podporu více jazyků, tak například názvy kolekcí a komunit jsou stále podporovány pouze v jednom jazyce. Dvě přednášky byly věnovány tomuto problému: „**Integrating Multilingual Capabilities into an Institutional Repository**“⁹ a „**Integrating DSpace in a Multinational Context: Challenges and Reflections**“¹⁰. Velmi diskutováno bylo zejména řešení pro Světovou zdravotnickou organizaci a autoři přislíbili, že se budou podílet na integraci svého řešení do distribuované verze DSpace. Tento krok by uvítalo mnoho institucí využívajících DSpace.

⁴ <http://duraspace.org/about.php>

⁵ http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/Duraspace/DSpace1_6UsageStatistics.pdf

⁶ <http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/Duraspace/PublicPolicyResearchinPolicyArchive.pdf>

⁷ <http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/Duraspace/A%20service%20oriented...pdf>

⁸ <http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/Duraspace/Batch%20Metadata%20Editing.pdf>

⁹

http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/Duraspace/IntegratingTrueMultilingualCapabilitiesIntoAnInstitutionalRepository_v2.pdf

¹⁰

<http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/Duraspace/Integrating%20DSpace%20in%20a%20Multinational%20Context.pdf>

Sekce posterů

Postery byly vystaveny po celou dobu konání konference v atriu konferenčního paláce. Tradičně přinesly zajímavé pohledy na problematiku související s tématy konference. Celkem bylo přihlášeno a vystaveno 44 posterů¹¹ a účastníci konference mezi nimi volili ty nejzajímavější.

Na 3. místě se umístil „*The open access validator: an approach to create and weight your open access policy*“¹². Pojednává o projektu MELIBEA, který slouží jako analyzátor publikačních politik v jednotlivých institucích. Nesnaží se duplikovat činnost projektu SHERPA/JULIET, spíše rozšiřuje jejich schopnosti o nové způsoby hodnocení.

Na 2. místě skončil související poster „*Major Improvements to RoMEO Service*“¹³, který se věnuje novinkám v oblíbené službě RoMEO.

Nejzajímavějším posterem zvolili účastníci příspěvek č. 2 „*Open Research Online: A Self-Archiving Success Story*“¹⁴ zaměřený na úspěch projektu Open Research Online (ORO) pro auto-archivaci.

Shrnutí

Konferenci OR2010 v Madridu navštívilo přes 400 účastníků ze 34 států. Jedná se o největší setkání odborníků zabývajících se problematikou Open Access a repositářů. Účastí na této konferenci lze získat nejen přehled o současných trendech a projektech, ale zejména kontakty na instituce řešící obdobné problémy. Pro UTB byla návštěva OR2010 jednoznačným přínosem, neboť stojí na startovní čáře v budování repositáře a nemusí navštívit mnohé slepé uličky. O technologických novinkách, které byly prezentovány během setkání uživatelů DSpace bude informována česká komunita užívající tento systém. Univerzitní knihovníci budou obeznámeni se současnými trendy v prezentaci v rámci CPVŠK - ***Bibliotheca academica***.

Je možné také navštívit oficiální stránky konference na adrese: <http://or2010.fecyt.es/>, kde je možné nalézt mnoho užitečných informací a zejména příspěvků, které zazněly v průběhu konference.

Ve Zlíně

Ing. Lukáš Budínský

¹¹ <http://or2010.fecyt.es/Publico/Posters/index.aspx>

¹² <http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/PostersAbstracts/TheOAValidator.pdf>

¹³ http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/PostersAbstracts/MajorImprovementsToROMEO_service.pdf

¹⁴ http://or2010.fecyt.es/Resources/documentos/PostersAbstracts/OpenResearchOnline_ASelf-ArchivingSuccessStory.pdf